

SEZONA 1921/22

GLEDALIŠKI LIST

ŠTEVILKA 33

IZDAJA UDRUŽENJE GLED. IGRALCEV

◻ ◻ MESTNI ODBOR LJUBLJANA ◻ ◻

◻ ◻ UREJA GUSTAV STRNIŠA ◻ ◻

CENA DIN 2.50

UNDERWOOD IDEAL • ERIKA

pisalni stroji.

• OPALOGRAPH •
SCHAPIROGRAPH
razmnoževalni aparati
so najboljši.

•••

:: THE REX CO. ::

Ljubljana,

Gradišče 10.

Telefon 268.

Spored za 33. teden.

Drama

Sreda, 24. maja	— Liliom.	Izven.
Četrtek, 25. maja	— Ljubezem. (Zadnjikrat v sezoni.)	Izven.
Petek, 26. maja	— Liliom.	B D
Sobota, 27. maja	— Peterčkove poslednje sanje. (Otroška predstava za izvenljubljske šole. Začetek ob dveh popoldne.)	Izven.
Nedelja, 28. maja	— Pohujšanje v dolini šentflorjanski.	Izven.
Poned., 29. maja	— Madame Sans Gêne.	C
Torek, 30. maja	— Zaprto.	

Opera

Sreda, 24. maja	— Lakmé.	C
Četrtek, 25. maja	— Madame Butterfly.	Izven.
Petek, 26. maja	— Zaprto.	
Sobota, 27. maja	— Rigoletto. — Gostovanje g. Roberta Primožiča iz Zagreba.	A E
Nedelja, 28. maja	— Tosca. — Gostovanje g. Roberta Primožiča iz Zagreba.	Izven.
Poned., 29. maja	— Zaprto.	
Torek, 30. maja	— Rigoletto. — Gostovanje g. Roberta Primožiča iz Zagreba.	B D

LILIOM

Predmestna legenda v sedmih slikah. Spisal Franc Molnar.
Prevel iz nemščine Osip Šest.

Režiser: OSIP ŠEST.

Liliom	g. Peček.
Julka	ga. Wintrova.
Marička	ga. Rogozova.
Gospa Muškat	ga. Danilova.
Liza	gna. Gorjupova.
Gospa Bezeg	gna. Rakarjeva.
Fičur	g. Rogoz.
Mladi Bezeg	g. Železnik.
Wolf Breitfeld	g. Plut.
Strugar	g. Lipah.
Lincmann	g. Gregorin.
Policijski komisar	g. Šubelj.
Berkovič	g. Smerkolj.
Policijski koncipist	g. Danilo.
Stari stražnik	g. Šubelj.
Prvi policaj	g. Medven.
Drugi policaj	g. Cesar.
Budimpeštanski stražnik	g. Gaberščik.
Prvi detektiv	g. Kralj.
Drugi detektiv	g. Drenovec.
Zdravnik	g. Šest.
Doktor Reich	g. Strniša.
Štefan Kadar	g. Markič.

Štiri hišne, dva detektiva, dva delavca, lajnar. Dejanje se se vrši v budimpeštanskem „pratru“.

Po prvi, tretji in peti sliki daljša pavza.

LJUBEZEN

Tragedija v petih dejanjih. Spisal Anton Wildgans.
Prevel O. Šest.

Režiser: O. ŠEST.

Martin	g. Rogoz.
Njegova žena Ana	gna. Wintrova.
Njegova mati	ga. Juvanova.
Vitus Werdegast	g. Šest.
Vera	gna. V. Danilova.
Madame Charlotte	ga. Danilova.
Osiveli gospod	g. Železnik.
Sobarica	gna. Gorjupova.

Dejanje se vrši v velikem mestu, drama, izvzemši tretje dejanje, v hiši zakoncev, tretje dejanje v sobi Vere v zavodu Madame Charlotte. Med prvim in drugim dejanjem ne mine celih 24 ur. Drugo in vsa ostala dejanja se odigravajo tekom par ur.

Svetilke za prvo dejanje je posodila tvrdka „Vesta“.

Peterčkove poslednje sanje

Božična povest v štirih slikah. Spisal Pavel Golia.

Režiser: O. ŠEST.

I. Jezušček obdaruje bolnega Peterčka.

Peterček	gna. Vera Danilova.
Babica	ga. Juvanova.
Berač }	g. Peček.
Čarodej Grča }	
Mamica	ga. Wintrova.
Mesec, princ lazurnih dalj	g. Lipah.

Jezušček, Marija, Sv. Jožef.

II. Pri kralju Matjažu.

Peterček	gna. Vera Danilova.
Čarodej Grča	g. Peček.
Mesec, princ lazurnih dalj	g. Lipah.
Mamica	ga. Wintrova.
Kralj Matjaž	g. Danilo.
Kraljica Alenka	ga. Avg. Danilova.
Kraljična Alenčica	gna. Mira Danilova.
Poveljnik telesne straže	g. Železnik.
Prvi vojščak	g. Kralj.
Drugi vojščak	g. Šubelj.
Tretji vojščak	g. Strniša.
Vratar	g. Drenovec.
Glasnik	g. Bitenc.

Matjaževi vojščaki in vitezi, paži.

III. Sveta noč v gozdu.

Peterček	gna. Vera Danilova
Čarodej Grča	g. Peček.
Mesec	g. Lipah.
Mamica	ga. Wintrova.
Oče Hrast, župan gozdov gorjanskih	g. Gregorin.
Čarodejka Bukva	gna. Rakarjeva.
Meglica - Krasotica	ga. Šaričeva.
Palček - Strahopetček	gna. Gorupova.
Jezušček	* * *
Marija	* * *
Sv. Jožef	* * *
Gašper, }	g. Daneš.
Miha, } Sveti trije kralji {	
Baltazar, }	

Angeli Palčki, Palčice, gozdno prebivalstvo: drevesa, živali itd.

IV. Jezušček odpelje Peterčka k mami.

Peterček	gna. Vera Danilova.
Mamica	ga. Wintrova.
Berač	g. Peček.
Babica	ga. Juvanova.
Bog Oče, Jezušček, Marija, Sv. Jožef, sv. Trije kralji, sv. Miklavž, svetniki, angeli.	

Pohujšanje v dolini šentflorjanski

Farsa v treh dejanjih. Spisal Ivan Cankar.

Režiser: O. ŠEST.

Krištof Kobar, imenovan Peter?	g. Kralj.
Jacinta	ga. Šaričeva.
Župan	g. Gregorin.
Županja	ga. Juvanova.
Dacar	g. Plut.
Dacarka	g. Wintrova.
Ekspeditorica	gna. Rakarjeva.
Učitelj Šviligoj	g. Gaberščik.
Notar	g. Daneš.
Štacunar	g. Ločnik.
Štacunarka	gna. Rovanova.
Cerkovnik	g. Rogoz.
Debeli človek	g. Cesar.
Popotnik	g. Železnik.
Zlodej	g. Peček.
I. gost	g. Medven.
II. gost	g. Lipah.
I. sluga	g. Šubelj.
II. sluga	g. Smerkolj.

Godi se v dolini šentflorjanski ob današnjih časih.

MADAME SANS GÈNE

Komedija v treh dejanjih s prologom. — Spisala Victorien Sardou in Emil Moreau.

Režiser: B. PUTJATA.

Osebe v prologu:

Lefebere, seržant narodne garde					g. Gregorin.
Joliceur	} vojaki narodne garde	{			g. Kuratov.
Rissout					g. Gaberščik.
Vabontrain					g. Cesar.
Fouché					g. Kralj.
Vinaigre, bobnar					g. Bitenc.
Grof Neipperg, častnik pri avstr. poslaništvu					g. Šubelj.
Mathurin, učenec					gdč. Gorjupova.
Katarina, perica, s pridevkom Madame Sans Gène, nevesta Lefebereva					ga. Danilova
Toinon	} perice	{			gdč. Šurmova.
Julija					gdč. Rovanova.
La Éoussotte					gdč. Rakarjeva.

Osebe v igri:

Napoleon					g. Danilo.
Lefebere, maršal in vojvoda gdanski					g. Gregorin.
Fouché, bivši policijski minister, sedaj vojvoda otranski					g. Kralj.
Savary, vojvoda Rovigo, policijski minister					g. Strniša.
Brigod, ceremonijar pri Napoleonu					g. Bitenc.
Katarina, maršalica Lefebere, Madame Sans Gène iz prologa					ga. Danilova.
Karolina, kraljica napoljska	} Napoleonovi	{			ga. Wintrova.
Eliza, princeza luška			} sestri	{	
Mme de Bassano					
Mme de Rovigo					gdč. Bořilova.
Mme de Bulow					gdč. Rakarjeva
Grof Neipperg, sedaj avstrijski poslanec pri Napoleonu					g. Šubelj.
Vanouville, Napoleonov adjutant					g. Gaberščik.
Roustan	} slugi pri	{			g. Cesar.
Constant			} Napoleonu	{	
Despréaux, plesni učitelj					
Jasmin, Lefeborov majordom					g. Ločnik.
Leroy, dvorni krojač					g. Smerkolj.

Prolog v pralnici Katarinini v Parizu, za revolucije 10. avgusta 1792.

Prvo, drugo in tretje dejanje 18 let pozneje tudi v Parizu,

LAKMÉ.

Opera v treh dejanjih. Besedilo napisala E. Godinet in Ph. Gille. Uglasbil Léo Delibes. Poslovenil dr. Ivo Šorli.

Dirigent: A. NEFFAT.

Režiser: G. TRBUHOVIČ.

OSEBE:

Lakmé	:	ga. Lovšetova.
Mallika		gdč. Kalouska.
Ellen		gdč. Thalerjeva.
Roza		ga. Ribičeva.
Benston		ga. Smolenskaja.
Gerald		gosp. Drvota.
Friderek		gosp. Bagrov.
Nilakanta		gosp. Zathej.
Hadži		gosp. Bratuž.
Kitajski trgovec		gosp. Simončič.
Vračar		gosp. Povše.
Kuravar		gosp. J. Drenovec.
Bajadere		{ gdč. Nikitina.
		{ gdč. Vavpotičeva.

Indijski narod. Angleške dame, častniki in mornarji. Brahmanski svečeniki in bajadere, prodajalci, fakirji itd.

Plese priredila ga. Poljakova.

Nove dekoracije po lastnem načrtu izdelal gosp. Skružny.

Nove kostume izdelala ga. Waldsteinova in gosp. Dobry.

Prva predstava v Parizu v Opera-Comique 14. aprila 1883.

Prvo dejanje: Zjutraj ob zori. Hadži, sluga bramana Nilakante, in Malika, služabnica njegove hčere Lakme, sta pravkar odprla vrata na vrt Nilakantovega zavetišča, kamor se je bil Bramin svečenik skrivil pred svojimi zasledovalci, angleškimi podjarmljevalci, ter spustita vanj Indijce, moške in ženske, ki so prišli molit pred pagodo, da bi se njih razžaljeni bogovi zopet potolažili radi skrunitve njih templjev od strani sovražnikov, ter da bi pozdravili svojega prvega svečenika. Ko njegova hčerka odpoje molitev bogovom Brami, Šivi in Ganesi ter boginji Durgi, jih Nilakanta odpusti in pove hčerki, da mora v mesto, kjer ga v še edini pagodi čakajo drugi verniki, ter jo izroči v varstvo služabnikoma. Lakme povabi zdaj Maliko, da gresta na drugi breg reke ter odpluje z njo tja. — Nastopi angleška družba, oficirji in dame pred vsem Gerald in njegova zaročenka miss Elen, ki jih je privedla radovednost, ali je Lakme res tako lepa, kakor pripoveduje Geraldov tovariš Friderik, ki pa mu nihče, niti Gerald prav ne verjame. Dame so celo precej užaljene radi Friderikovega vzhičenja, in on mora opetovano zatrditi, da ni hotel primerjati. — Po tem prizoru vidimo Geralda samega, ki je med tem očitvidno Lakme že videl in je nanj napravila globok vtis, čemur pa se še ustavlja. — Ko se prikaže ona z Maliko, se Gerald skrije. Lakme reče Maliki, naj bi se šle kopat. Malika izgine za drevesi, Lakme pa poje pesem, iz katere se sliši vsa njena gladka vznemirjenost radi novega čustva, ki se jo je polastilo. Tu se ji pokaže Gerald. Lakme najprej prestrašena pokliče služabnico, a ju spet odpravi in stopi naravnost pred Gerald, očitajoč mu njegovo predrznost, da se je upal, prestopiti ta sveti kraj in zalezovati njo, hčerko bogov, ki je v očeh svojih rojakov sama boginja. Ali ne ve, da je zaslužil s tem smrt? No, on ji pove, da brez nje ne more več živeti in da je pripravljen tvegati celo smrt. Šele, ko ga opozori Lakme, da se je vrnil njen oče, se umakne. — Ves srdit opazi Nilakanta, da je bil med tem časom neki tujec tu in mu zapreti s svojo osveto.

Drugo dejanje: Javni trg v Indijskem mestu, čas sejma. Prodajalci, indijski in kitajski, ponujajo svoje blago in opozarjajo kupce, naj se podvizajo, ker bo takoj poldne in se potem morajo raziti. Med to družbo se meša tudi nekaj angleških matrozov, ki hočejo biti prvi postreženi. Čez nekoliko časa se prikaže tudi Mistress Bentson, guvernanta guvernerjeve hčerke, ki se je izgubila od svoje družbe in se komaj še otepa vsiljivih ponujalcev, ko prihitita zanjo tudi še Friderik in njena gojenka Roza. Zdaj zazvoni poldan in matrozi razženejo prodajalce. Takoj na to se začne »veselica«, to je nastopijo plesalke-bajadere sredi množice drugih domačinov. Med njo se prikažeta Nilakanta, preoblečen v indijskega spokornika in Lakme. Prepričan, da se bo skrunilec njegovega zavetišča sam izdal, če zagleda Lakme, ji ukaže braman, naj zapoje »pesem o parijskem dekletu. Prvikrat izpoje na največjo očetovo jezo Lakme

pesem sicer brez uspeha, tu pa se prikaže Gerald. Ko dekletke od strahu zanj skoraj omedli, priskoči mladenič in se s tem izda, čeprav ga Friderik opominja, naj bo oprezen. Braman pa opozori svoje sozarotnike, ki so se med tem približali, da jim bo zločinca z očmi pokazal, čim se razvije procesija na čast boginji Durgi, ki se ima zdaj takoj začeti. Brez hrupa naj ga odstranijo od njegovih in mu ga pripeljejo, ker ga hoče z lastno roko žrtvovati bogovom. Spremostvo hčerke odkloni in jo spet izroči v varstvo Hadžiju, ki ji takoj ponudi svojo pomoč, ako hoče prijatelja rešiti. Lakme namigne ljubimcu, kaj ga čaka in ga prosi, naj zbeži z njo v kolibo, spleteno iz bambusa, onstran njenega doma, kjer bo varen pred vsem zalezovanjem. Še se Gerald bori sam s seboj, ali bi nečastno bežal, ko se prikaže Durgina procesija, pojoča molitve, ki jo gleda, čeprav s strahom, tudi angleška družba. Nenadoma krikne Gerald in pade: zadelo ga je bodalo. No, Lakme takoj spozna, da je samo ranjen in se zahvali boginji.

Tretje dejanje: Partije v indijskem gozdu z bambusovo kočo sredi cvetja. Gerald spi na postelji iz listja, Lakme mu poje vspavanko. Gerald se prebudi. Ne ve, kje je, a mu Lakme pove, kako ga je Hadži odnesel tu sem, ona pa ga je z zeljščinimi sokovi takoj ozdravila. Tu se začuje v bližini pesem. Lakme potolaži Geralda, da ju tu nihče ne iztakne in da so to samo zaljubljeni pari, ki gredo k svetemu vrelcu vodo pit: čim dva izpijeta isto časo, sta združena za vedno. Ona ne smeta iti skupaj za onimi, zato pojde sama ter prinese kozarec te vode. Naj jo počaka tu. — Čim je odšla, se prikaže Friderik, ki je v skrbeli preiskal vso okolico, sledeč krvavim sledovom in misleč, da prijatelja ne najde več živega. Roti ga naj se ne šali z ljubeznijo dekleta iz naroda, ki ni ustvarjen za bolešt, pred vsem pa naj ne pozabi, da je vojak in kaj mu velewa njegova čast, ki ga kliče še danes dalje, ker jutri začne boj. Temu pozivu Gerald ne more odoleti in svečano obeča prijatelju, da gre z njimi. Pomirjen se Friderik odstrani, dospe pa Lakme s čašo svete vode. No, na mali opazi čudno izpremembo na ljubimcu. Kakor nalašč se v tem hipu začujejo vojaške trobente in petje angleških vojakov, ki pozdravljajo daljno domovino. Lakme spozna, da je v Geraldnu ta čut močnejši od njegove ljubezni in skrivši zgrize cvet strupene cvetice. Zdaj ve, da bo ljubimcu njegovo prisegó lahko držati: smehlja se, srkne iz čaše in jo da tudi njemu, ki prevzet neke tajne grozne slutnje izpije in priseže, da bo njen za vekomaj. Lakme mu pove, da so njene minute štete, a on je ne razume in napiva njuni ljubezni. — Tu se prikaže Nilakanta, da dopolni svojo osveto. Gerald se ne brani, toda zdaj razodene Lakme tudi očetu, da bo bogovom njena žrtva dovolj. Še enkrat se s pojemajočim glasom zahvali ljubimcu za sladke sanje in umre, Nilakanta pa izroči njeno dušo bogovom.

Madame Butterfly

Opera v treh dejanjih. Besedilo po japonski tragediji napisala L. Illica in G. Giacosa. Vglasbil G. Puccini.

Dirigent in režiser: F. RUKAVINA.

Madame Butterfly (Cio-Cio-San)	gna. Thalerjeva.
Suzuki, njena služabnica	gna. Šterkova.
F. P. Pinkerton, častnik mornarice S. U. A.	g. Kovač.
Kate Pinkerton	ga. Smolenskaja.
Sharpless, ameriški konzul v Nagasaki .	g. Levar.
Goro	g. Bratuž.
Princ Yamadori	g. Terčič.
Bonzo	g. Trbuhović.
Yakuzidé	g. Simončič.
Komisar	g. Zorman.
Uradnik	g. Drenovec.
Mati Cio-Cio-Sane	ga. Lumbarjeva.
Sestrična Cio-Cio-Sane	gna. Koreninova.

Sorodniki, prijatelji in prijateljice Cio-Cio-Sane, sluge.

Godi se v mestu Nagasaki na Japonskem dandanes.

Zopet Puccini na našem odru. Priznajmo, vsi radi poslušamo njegovo glasbo, ki res osvaja srca poslušalcev. Veliki mojster, ki nas je v tekoči sezoni očaral s svojo Bohème, v prošli s Tosko, nas je znova posetil. Daleč nekje so njegove misli, daleč kjer se dviguje krasni Nagasaki sredi krizantem in črešenj na divnem gričku v mali lišici.

Prelepa mala Butterfly pride, spremljana od prijateljic, pozdravit dospelega mornarskega častnika Pinkertona, ki se raduje s svojim prijateljem Sharplessom krasote narave in vživa nje čare. Mladi Amerikanec se v šali hoče ženiti na »devetstoindevetdeset« let kot je japonski običaj, a iz te šale nastane resnica. Komisar nastopi in naznani navzočim, da Cio-Cio-San in F. P. Pinkerton stopita v zakon, kar potrdita z lastnoročnimi podpisi. Nato se praznuje svatba. A naenkrat se čuje iz dalje glas Bonza in sorodnikov male Butterfly ki prihaja vedno bližje in proklinja nevernico. Vsi odidejo. Noč

nastane. Iz pristana vstaja megla, lučke migljajo, vse je tiho, tuptam vzblesiti zvezda. Prokleta a srečna Butterfly išče v objemu svojega ženina pozabljenja in sreče.

Pinkerton odpotuje.

Mnogo časa mine. Butterfly živi zapuščena s svojo služkinjo Suzuki sredi cvetočega gaja v hišici na gričku v Nagasaki. Obljube Pinkertona so pozabljene, a ona mu ostane zvesta. Roko princa Yamadori odkloni. Nestrpna postaja. Tedaj ji Sharpless prinese pismo in ji pove, da Pinkerton prihaja. Čul se bo topov strel in ona bo srečna! Že ga zre pred svojimi očmi. V težkem pričakovanju, ukaže Suzuki, naj natrga cvetlic, ki jih potem natrosita po sobi da jo omami njih duh, a svatbena halja, ki jo obleče naj budi spomine na ono srečno noč.

Tako čakata ženski z otrokom Cio-Cio-Sanini v hišici vso dolgo noč. Kdaj pride zaželjeni?

Dani se. Zora vstaja. Vse oživlja. Butterfly še vedno čaka odkod pride on, ljubljeni. Kaj bo rekel? Kako bo vesel ko zagleda svoje dete?

Pa Pinkerton je že davno pozabil malo Japonko in se poročil z bogato miss Kate, ki izve o razmerju svojega moža in prosi malo Butterfly odpuščanja.

Tega ona ne prenese in si konča življenje.

RIGOLETTO

Opera v treh dejanjih. Besedilo po Viktora Hugoja drami „Le roi s'amuse“, napisal F. M. Piave, preložil A. Funtek. Vglasbil Giuseppe Verdi.

Dirigent: A. NEFFAT.

Režiser: G. TRBUHOVIČ.

Vojvoda mantovski (tenor)	g. Drvota.
Rigoletto, njega dvorni šaljivec (bariton)		g. R. Primožič k. g.
Gilda, hči Rigolettova (sopran)	ga. Lovšetova.
Giovanna, njena varuhinja	ga. Smolenskaja.
Sparafucile, bandit (bas)	g. Zupan.
Maddalena, njegova sestra (alt)	gna. Kalouskova.
Monterone (bas)	g. Terčič.
Borsa,	} dvorniki	(tenor) g. Mohorič.
Marullo,		(bariton) g. Zorman.
Ceprano,		(bas) g. Perko.
Grofica Ceprano (sopran)	gna. Pretnarjeva.
Paž (sopran)	gna. Ponikvarjeva.
Stražnik (bariton)	g. Pip.

Dvorne dame in kavalirji. Godi se v Mantovi in okolici v XVI. stoletju.

Prva vprizoritev l. 1851 v Benetkah.

I. Slavnost pri vojvodi. Vojvoda pripoveduje svojemu dvorniku Borsi o neki deklici, ki jo je videl v cerkvi. Všeč pa mu je tudi grofica Ceprano. Stari Monterone, čigar hčer je bil vojvoda zapeljal, ga kliče brezuspešno na odgovor. Rigoletto, dvorni šaljivec, zasmehuje Monterona, ta pa prekolne vojvodo in Rigoletta. Monterona odvedejo v ječo. — **P r e m e n a.** Ulica, Rigolettov dom. Gilda presrečno pozdravi prihajajočega očeta Rigoletta. Ko čuje Rigoletto korake, hiti gledat, kdo prihaja, med tem pa smukne skozi vrata vojvoda, preoblečen v študenta, podkupi varuhinjo Giovanni in se skrije. Ko Rigoletto odide, se vojvoda približa Gildi, ki ga ljubi, odkar ga je videla v cerkvi. Prisežeta si zvesto ljubezen, vojvoda odide. Na ulici so vojvodovi kavalirji, ki naj Gildo ugrabijo. Prihajajoči Rigoletto vpraša, kaj nameravajo. Rečejo mu, da imajo nalog, ugrabiti grofico Ceprano, bivajočo nasproti. — Rigoletto naj se,

kakor oni maskira in naj jim pomaga. Ko lažnjivi kavalirji odvedejo Gildo, spozna Rigoletto, kako kruto so ga prevarili.

II. Dvorana. Kavalirji pripovedujejo vojvodi, da je Gilda že tu v sosednji sobi. Vojvoda hiti k njej.

Rigoletto se dela veselega. Ko hoče k hčeri, mu kavalirji branijo. Gilda je čula očetov glas in prihiti k njemu. Kavalirji odidejo. Gilda, prizna, da ljubi svojega zapeljivca. Rigoletto misli le še na osveto, zaman prosi Gilda milosti.

III. Ulica. Krčma Sparafucilova. Rigoletto je najel bandita Sparafucila, naj umori nocoj vojvodo, ki zahaja v to krčmo zaradi lepe plesalke Maddalene, sestre Sparafucilove. Maddalena ve o nameravanem umoru, hoče pa vojvodo rešiti, ker ji je všeč, zato predlaga bratu, naj umori kogarkoli, da ne bo ob zaslužek. Vse to pa čuje Gilda ter sklene, žrtvovati se za vojvodo. Nevilhta narašča, Gilda, preoblečena v moško obleko, išče zavetja v krčmi, potrka in komaj vstopi, zabodena umrje. Rigoletto zahteva mrtvega vojvodo, Sparafucile mu prinese zavitega mrliča, — kar se začuje glas vojvodov. Rigoletto pogleda mrliča, vidi svojo hčer in se zgrudi nanjo.

TOSCA

Melodrama v 3 dejanjih. Besedilo po V. Sardouju napisala L. Illica in G. Giacosa, prevel Cvetko Golar; vglasbil G. Puccini.

Dirigent in režiser: F. RUKAVINA.

Floria Tosca, slovita pevka (sopran)	. . .	gna. Zikova.
Mario Cavaradossi, slikar (tenor)	. . .	g. Sovilski.
Baron Scarpia, polic. načelnik (bariton)		g. R. Primožič k. g.
Cesare Angelotti (bas)	g. Zorman.
Cerkovnik (bariton)	g. Trbuhovič.
Spoletta, birič (tenor)	g. Mohorič.
Sciarrone, orožnik (bas)	g. Vovko.
Jetničar (bas)	g. Ribič.
Pastir	gna. Šterkova.

Kardinal, sodnik, vodja mučilnice, pisar, častnik, podčastnik, vojaki. Cerkveni pevci, duhovniki, ljudstvo.

Godi se v Rimu leta 1800.

Nove dekoracije izdelal g. dek. slikar V. Skružny.

Prva vprizoritev leta 1900 v Rimu.

Osel in slavec.

Zagleda osel slavca in mu reče:

»Poslušaj me, prijatelj moj!

O tebi govorica teče,

da ni ga pevca nad teboj.

Zapoj mi, da jaz sam presodim, če resnično
je tako silno tvoje znanje, ali nično.«

Umetnost svojo slavec kazati je jel:

Zažvrgolel je in zagostolel

na tisoč melodij, zatezal, se prelival,

zdaj nežno pojemaje glase zlival

kakor bi v dalji Koprnela kje sviral,

zdaj kakor zrnje drobno sipal bi čez gaje.

Poslušalo je vse

Aurorinega ljubljenca in pevca,

Umolknile so ptice, ostavil veter dreveca,

poglele so ovcé,

naslajal se ob petju je pastir, svoj dih zadrževaje,

in samo včasih se

nasmihal pastirici, slavca poslušaje.

Končal je pevec. Povési osel v tla glavo

in reče: »Ni bilo slabo.

Brez dolgočasje sem poslušal te lahko.

A žal, da ti še ne poznaš,

Le kakšen pevec je petelin naš.

Veliko lepše bi bilo žgolenje tvoje,

Če bi pri njem izuril se, kako se poje.« —

Ko slišal slavec je, kako soditi osel zna,

odletel naglo je za trideset gorâ. —

Odreši, Bog, letakih nas sodbâ.

J. A. Krylov — B. Vdovič.

Usoda.

(Rusko spisal V. G. Korolenko, poslovenil G. Strniša.)

(Konec.)

Tako mu je prešel čas počasneje kot Darnuju, kajti blagodušni Purana je neredkokrat prekinil zamaknjenje, da se je osvežil z vodo in sočnim sadjem. No, naposled je tudi iz črev drugega modreca pognalo steblo bambusa in napravilo 50 izrastkov odgovarjajočih letom njegovega življenja. Vrh je spet kronala Neizogibnost, toda njemu se je v megleni poluzavesti zdelo, da se mu prijazno smeje in on se je odzval z ne manj ljubeznjivim smehom.

— Kdo si ti, o prijetno božanstvo? — je vprašal. — Jaz? — Neizogibnost, opravljajoča vseh petdeset izrastkov tvojega življenja... Vse, kar si počel, nisi delal ti, a jaz, kajti ti nisi več kot list, ki ga nese potok, a jaz sem — vladarica vseh ukrepov.

— Bodi blagoslovljena, ker nisem prišel zaman k tebi, — je rekel Purana. Nadaljuj svoje delo zase in zame, a jaz te bom opazoval v prijetnem zamaknjenju.

In že je zasaňjal z blaženim smehom na ustih. Tako je ostal v svoji zamaknjenosti, od časa do časa segel z bučo po vodo, ali pobral sad, ki mu je padel k nogam. Vsakokrat mu je bilo to bolj težavno, ker ga je dremavica zamaknjenja objemala vedno silneje, a bližnje sadje je bilo že pojedeno, da bi dobil drugega iz drevesa, bi bilo treba sile.

Naposled si je i sam rekel:

— Jaz sem ničev človek, preveč oddaljen od resnice, zato se udajam posvetnim skrbem. Ali ne hiti baš zato dobro božanstvo s svojimi odkritji? Tu pred menoj na drevesu je zrelo sadje, a moj želodec naj čaka... Toda, ali se mar ne glasi zakon Neizogibnosti: Kjer je gladni želodec in sad,

poslednjega neobhodno vleče k želodcu... Zato, o dobra Neizogibnost, se udam tvoji oblasti... Ali ni v tem višje blaženstvo?

In že se je poglobil v popolno zamaknjenje in videl kot Darnu, kako Neizogibnost uresničuje sama sebe. A da bi nekoliko olajšal nje nalogo, je odprl usta v smeri smokve...

Ždel je prvi, drugi, tretji dan... Stopnjevaje je smeh na licu zamiral, telo shujšalo, izginila prijetna okroglost, in tudi maščoba pod njegovo kožo, izstopile so kite. Ko je prišel čas, da je dozorelo sadje, je pal sad iz drevesa in udaril Purano po nosu — a modrec ni čul padca, ne čutil udarca... Drugi par grlic je jel gnezditi v gubah njegovega turbana, v gnezdju so skoro začivkali mladiči in kmalu so bila pleča Purane na debelo pokrita s ptičjim blatom. Med tem ga je že bujno-rastoča rastlina tako obrastla, da že skoro ni bilo mogoče Purane ločiti od njegovega tovariša — trmastega modrijana borečega se z Neizogibnostjo, od blagodušnega modreca, ki se ji je popolnoma pokoril.

In v božjem hramu se je naselila popolna tišina, sredi katere je blesteči idol zrl oba modrijana s svojim zagonetnim in čudnim smehom.

Dozorevalo je sadje, padalo iz drevja, šuštel potok, beli oblaki so pluli po sinjem nebu, in gledali so v notranjost sve-tišča, a modrijana sta sedela že brez znakov življenja — eden v blaženstvu tajbe, drugi v blaženstvu pokorščine Neizogibnosti.

V.

Že je večna noč razprostrla nad obema svoja črna krila, in nikdo živih bi nikoli ne zaznal, kakšna resnica se je razodela dvema modrecema na vrhu 50 izrastkov trsa... Predno pa je ugasnil poslednji žarek, blesteč v mraku vede modrega Darnuja — je spet začul prejšnji glas: Neizogibnost se je smejala v mraku, a to hohotanje zamolklo in brezzvočno je smatral Darnu za slutnjo smrti.... — Bedni Darnu, — je govorilo neizogibno božanstvo, — pomilovanja vredni modrec! Misli si, uiti mi, ti si upal oprostiti se mojega jarma in pre-obrnivši se v nepremičen štor kupiti s tem zavest notranje svobode...

— Da, svoboden sem — je v mislih odgovoril svojeglavi modrec. — Jaz edini tvojih slug ne izpolnujem predpisov neizogibnosti...

— Poglej sem, bedni Darnu!...

In naenkrat je bil pred njegovimi duševnimi očmi spet razrešen smisel vseh napisov in računov hrama. Številke so se tiho menjale, rastle in se samo spreminjale, a ena izmed njih mu je posebno silila v oči. To je bila številka 999998... In ko je zrl vanjo, sta pali naenkrat še dve jednici na steno, in dolga vsota se je jela lahko gibati. Darnu je v notranjosti vstrepetal in Neizogibnost se je spet zasmejala.

— Ali si razumel, bedni modrec? Na stotisoč slepih mojih slug se najde vedno eden trmoglavec, kot ti, in en lenuh ko Purana... In vidva sta prišla sem oba... Pozdravljam vaju, modreca, izpopolnujoča moje račune...

Tedaj sta se iz kalnih oči modreca potočili dve solzi, tiho sta se potočili po izsušenih licih in kanili na tla kot dva zrela sada z drevesa njegove dolgoletne modrosti.

A za stenami svetišča se je vse vršilo po starem. Sijalo je solnce, veli vetrovi, ljudje v dolini so se poglabljali v skrbi, na nebu so se zbirali oblaki... Plavali so nad gorami, jih obteževali. V gorah je zavladovala nevihta...

In spet je kot v starih časih — prihajal glupi pastir sosednjega slemenca, prignal svojo čredo, a od druge strani je prignala svojo mlada in glupa pastirica. Našla sta potok in dolbino, iz katere ju je zrlo božanstvo s čudnim smehom, in kadar je razsajal vihar, sta se objemala in ljubkovala prav tako, kot že 999999 parov v takem slučaju. In če bi ju mogel modri Darnu videti in čuti, bi jima gotovo rekel iz višave svoje modrosti:

— Glupca — to ne delata zase, temveč na ukaz Neizogibnosti.

Medtem, je prešla nevihta, solnčni žar je spet poljubljal zelenje, še pokrito z blestečimi kapljami dežja in razsvetljeval zatemnelo notranjost hrama.

— Poglej, — je rekla pastirica, — tu dva nova kipa, ki ju preje ni bilo. — Molči, — je rekel pastir. — Starci govore,

da so to častilci starodavnega božanstva. Sicer nam bi lahko škodovali... Ostani pri njih, jaz grem iskat tvoje izgubljene ovce.

Odšel je, ona je ostala z idolom in modrijanoma. In da bi je ne bilo strah in ker je bila še polna mlade sile in življenja, ni mogla ostati mirna in je krepko hodila po svetišču ter pela spev ljubezni in radosti. Ko je strah izginil in so se temni oblaki skrili za gorskimi vrhovi, je natrgala še mokro cvetje in okrasila ž njimi idol. Da bi zakrila njegov neprijetni smeh, mu je vtaknila v usta sad z vejico in listi.

Potem se je ozrla nanj in se gromko zasmejala.

Toda to ji ni bilo še dovolj. Hotela je s cvetjem okrasiti i modrijana. Ker je bilo na dobrem Purani še gnezdo z mladiči, se je obrnila k staremu Darnuju, katerega gnezdo je bilo že zapuščeno. Snela je gnezdo, očistila iz turbana, las in pleč starca ptičje blato, in potem omila njegovo lice z vodo iz studenca. Mislila je, da s tem poplača božanstva za njih pokroviteljstvo v njeni sreči. Toda, ker se ji je vse to dozdevalo še premalo in je bila ona še prepolna radosti se je sklonila in blaženi Darnu, ki je stal že na pragu Nirvane, je čutil na svojih suhih ustnicah krepak poljub glupe ženske...

Skoro nato se je vrnil pastir z najdeno čredo in odšla sta pojoča veselo pesem.

VI.

Medtem je iskra življenja, ki je že ugašala v duši Darnuja — vsplamtela spet silneje. Pred vsem je v njem, kot v hiši, kjer vse spi, zaživela misel in begala nemirno v temi. Modri Darnu je mislil celo uro in našel samo frazo:

— Oni so se uklonili Neizogibnosti...

Še čez eno uro:

— No na koncu koncev sem ji i podlegel tudi že jaz...

Tretja ura je prinesla nov stavek:

— Ko sem odtrgal sad — sem izpolnil zakon Neizogibnosti.

Četrta:

— Toda ko sem se mu odpovedal — sem izpolnil i nje ukaz.

Peta:

— Ljudje so glupi pa žive in se ljubijo, a midva z modrim Purano umirava.

Šesta:

— V tem je neizogibnost, toda nesmiselna.

Potem je vzdramljena misel pričela buditi še druge:

— Če umreva jaz in Purana — si je rekel modri Darnu, bo to neizogibno, toda glupo. Če morem rešiti sebe in tovariša, je i to neizogibno, toda pametno. Zato se rešim. Zato je treba volje in sile.

Zasledil je v sebi iskrico volje, ki še ni ugasnila. Poskusil je dvigniti svoje težke veke.

Dnevni svit se je zagrizel v njegov pogled kot če se odpre okno. Pred vsem je zazrl podobo tovariša brez znaka življenja z mrzlim obrazom in predsmrtno solzo na očeh. Tedaj je začutil Darnu v srcu tako žalost nad tovarišem svoje modrosti, da je v njem zaplala volja še močnejše. Objela je njegovi roki in pričeli sta se dvigati, potem sta že roki pomagali nogam... Vse to se je vršilo mnogo hitreje kot nasprotno, ko se je poglobljal v zamaknjenje. Že drugo jutro je zamogel Darnu piti vodo in napojiti i tovariša ki mu je v odprta usta pal kos sočnega sada. Tedaj so se čeljusti Purane same premaknile in mislil si je: »O, blažena Neizogibnost. Vidim, že pričenjaš izpolnjevati svoje obljube.« Potem je pa videl, da se ne trudi ž njim božanstvo, temveč njegov tovariš in se je malo užalostil ter rekel:

— Osem nebeških gor in sedem morij, solnce in sveti bogovi, tebe, mene, lenuha vse dviga Neizogibnost... Zakaj si me prebudil Darnu? Stal sem že na pragu večnega počitka. — Bil si podoben mrtvecu tovariš Purana. Kdor kot slepec ne vidi, kot glušec ne sliši, kdor je kot drevo brezčuten in nepremičen — o tem vedi, da je dosegel mir... Daj mi še piti, tovariš Darnu...

— Pij, Purana. Vidim še solze na tvojih licih. Ali jih je blaženstvo pokoja iztisnilo iz tvojih oči?

Potem sta se modreca še tri tedne vadila usta v pitju in jelu in ude v premikanju, po preteku treh tednov sta spala v sve-

tišču, grela sta se skupno s toploto svojih teles, da so se vrnile moči.

Početkom četrtega tedna sta stala na pragu porušenega hrama. V nižini pod njima so zelenele gore in stopnjevale klonile v dolino.... Daleč v dolini so se videli pasovi rek, beli domovi kočarjev in graščakov, kjer so živeli ljudje svoje vsakdanje življenje, udajali se skrbem, strastem, ljubezni, gnevu in sovraštvu, kjer se je radost menjavala z bolestjo, a bol se lečila z novo radostjo, in kjer sredi valovanja potoka življenja, dvigajo ljudje oči k nebu, ter iščejo tam zvezde vodnice... Modrijana sta stala in gledala iz praga starega hrama sliko življenja.

— Kam pojdeva, dragi Darnu? — je vprašal oslepljeni Purana. — Ali ni ukaza na stenah svetišča?

— Pusti v miru i hram i njegovo božanstvo, je odvrnil Darnu. — Če greva desno, bo s tem soglašala Neizogibnost, če levo je i to ž njo soglasno. Ali nisi spoznal, tovariš Purana, da to bogastvo priznava s svojimi zakoni, kar si izberemo mi sami. Neizogibnost — ni gospodstvo, temveč brezdušni računovodja naših ukrepov. On pač zaznamuje to, kar je bilo. Toda to, kar še mora biti — bode samo po naši volji...

— Znači...

— Znači, — prepustiva Neizogibnosti skrbeti za nje račune, kakor zna. A sama izberiva pot, ki naju privede tja kjer žive najini bratje.

In oba sta se veselo spustila iz vrha v dolino, tja, kjer poteka življenje ljudi sredi skrbi, ljubezni in gorja, kjer doni smeh in jok...

...In kjer vaš upravnik o Kassapa, z obrupki pokriva hrbet sužnja Dževake — je pripomnil modri Darnu s kara-jočim smehom.

To je pravil veseli starček Ulaja mlademu obupajočemu sinu radže Ličave... Darnu in Purana sta se smehljala in nista ničesar pritrdila, ne zanikala, a Kassapa, ko je povest slišal, se je zamislil in krenil proti domu svojega očeta bogatega radže Ličave.

Mana.

Zgodaj vstala v zlato jutro
je devojka Mana —
zala, rožasta Gorenjka
je devojka Mana.

Ko v potoku se umije,
je kot limbar sred polja,
zala, rožasta Gorenjka
je kot limbar sred polja.

Vsa diši kot dan pomladni,
oj, da moja bi bila —
zala, rožasta Gorenjka —
oj, da moja bi bila!

Mana, Mana kot molitev
Tvoje sladko je ime —
zala, rožasta Gorenjka,
Tvoje sladko je ime.

Cvetko Golar.

Gradbeno podjetje
Ing. Dukić & drug, Ljubljana
Resljeva cesta 9
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela

J. KNEZ, veletrgovina
LJUBLJANA
Gospodsvetska cesta

Vizitke, kuverte, račune in druge tiskovine
izvršuje lično in poceni

Zvezna tiskarna

:-: v Ljubljani, Wolfova ulica števil. 1. :-:

Parna pekarna **Jakob Kavčič**
Ljubljana, Gradišče števil. 5

Večkrat na dan sveže
in raznovrstno pecivo.

STEGU in DRUGI, Ljubljana,

SV. PETRA CESTA 95.

Elektr. naprave za luč in moč, elektr. material, lokomobile, transmisije, stroji vseh vrst. Naprave za žage, stroji za obdelovanje lesa. :-: Naprave za sušenje in parjenje lesa ter prenos žaganja. :-: Parne in vročevodne kurjave.

Lastna strojna, mehanična, elektro-delavnica, avtogenično varjenje.

MLEKARSKA DRUŽBA ZA JUGOSLAVIJO

LJUBLJANA d. z o. z. Vojaška ul. 10

priporoča svoje mlečne izdelke, kot surovo maslo, razne vrste sira, zlasti pa pasterizirano mleko, ki ga bo dostavljala v prihodnje na dom.

JADRANSKA BANKA - BEOGRAD.

Delniška glavnica: Din 30,000.000.—, Rezerva: Din 15,000.000.—.

PODRUŽNICE:

Celje, Cavtat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

AFILIIRANI ZAVOD:

FRANK SAKSER STATE BANK

82 CORTLAND STREET
NEW YORK CITY.

